

УДК 021 (004)

Богдан ДМИТРИШИН,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики,
Центральноукраїнський національний технічний університет
Олена КОСЯН,
студентка групи ІС 19 – ЗСК,
Центральноукраїнський національний технічний університет

БІБЛІОТЕКАР, МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК ВИМОГА СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ДІАЛОГУ

Головною метою діяльності бібліотеки є задоволення інформаційних, загальнокультурних, освітніх потреб пересічного громадянина, виховання культури читання, якісне та оперативне комплектування фондів. Надаючи різноманітні інформаційні послуги, бібліотекарі цілеспрямовано працюють над тим, щоб завоювати довіру і повагу користувачів. Сучасні книгозбірні успішно виконують свою функцію як інформаційно-культурний центр громад, бо саме тут користувачі мають вільний і безкоштовний доступ до різних джерел інформації. Бібліотечне обслуговування є провідною функцією сучасної бібліотеки. В умовах активного впровадження в бібліотечні процеси сучасних інформаційних технологій, процес обслуговування користувачів потребує не тільки технічного, а й змістовного оновлення. Підвищуються вимоги відвідувачів бібліотеки до оперативності, точності та повноти послуг, які надаються.

Українська бібліотечна асоціація з січня 2020 року – партнер проекту Міністерства цифрової трансформації України, що є складовою національного проекту «Дія», за яким передбачається створення онлайн-сервісів державних послуг задля побудови «Держави у смартфоні».

Бібліотеки також долучаються до національного проекту. Користувачі бібліотек з допомогою бібліотекарів безкоштовно навчаються на національній онлайн-платформі з цифрової грамотності. Так бібліотеки стають амбасадорами проекту [1]. Бібліотекарі МЦБС м.Кропивницького в числі перших проходили навчання, та отримали сертифікати на онлайн-платформі з цифрової грамотності. Є інтерактивна карта хабів на сайті [1]. На сьогодні створена мережа з більш 1300 хабів по всій Україні. Найбільше мережа представлена саме бібліотеками [2].

Бібліотекарі долучаються до відзначання Всесвітнього тижня медійної та інформаційної грамотності. На своїх онлайн-сторінках у Facebook, Instagram та сайтах бібліотек, бібліотекарі викладають інформацію для користувачів про правила інтернет-безпеки. Навчають дітей та дорослих, як споживати правдиву інформацію і не потрапляти у пастку фейків та міфів. З цією метою впроваджено ряд дистанційних курсів, зокрема:

1. Дистанційний навчальний курс медіаграмотності для громадян,

створений IREX у партнерстві з Академією української преси та StopFake [3]. Навчальна програма цього курсу розрахована на дорослу аудиторію та знайомить громадян із найбільш розповсюдженими видами маніпуляцій і пропаганди, а також надає базові інструменти перевірки інформації та критичного мислення.

2. Онлайн-курс «Новинна грамотність» від Детектор Медіа – просвітницький проект, який спрямований на поширення медіаграмотності серед населення в умовах воєнного конфлікту та розрахований на широке коло користувачів: від студентів і викладачів профільних факультетів до всіх, кому цікава тема медіа. Курс складається із десяти модулів, в яких експерти розкривають широке коло питань: як створюються новини, які існують професійні стандарти, етичні дилеми, в який спосіб можуть маніпулювати медіа суспільною думкою через новини, хто є основними медіавласниками в Україні, та як соцмережі міняють сприйняття новин [4].

3. Медіаграмотність: практичні навички – авторська розробка відомого політолога, викладача, автора досліджень гібридної війни Євгена Магди. Курс присвячений медіаграмотності та головним викликам сучасного світу – дезінформації та фейкам [5].

4. «Фактчек: Довір'яй-перевір'яй» (Very Verified) – онлайн-курс від VoxCheck та EdEra, створений саме для тих, хто хоче споживати тільки правдиву інформацію і не потрапляти у пастку фейків та міфів. «Very Verified» є частиною проекту «Learn to Discern in Education (L2D-Ed)». Проект фінансують Посольство Сполучених Штатів Америки в Україні та Посольство Великої Британії в Україні за підтримки Міністерства освіти і науки України [6].

Також бібліотекарі активно беруть участь у семінарах з використанням платформи ZOOM. Один з останніх – семінар на тему «Медійна грамотність для бібліотекарів» в рамках проекту «MediaPeВізія» (виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси).

У 2020 – 2021 роках під час пандемії бібліотекарі освоювали нові онлайн-курси на платформах ВУМ [7] та Прометеус [8]. Постійне навчання, у тому числі з використанням засобів мережі Інтернет та з врахуванням вимог забезпечення інформаційної безпеки – це вимоги часу та сьогодення.

Джерела та література

1. Сайт «Дія. Цифрова освіта». URL: <https://osvita.diia.gov.ua>
2. Хаби цифрової освіти. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/hubs>
3. Дистанційний навчальний курс медіаграмотності для громадян. URL: irex.mocotms.com
4. Онлайн-курс «Новинна грамотність» від Детектор Медіа. URL: <https://video.detector.media/special-projects/novynna-gramotnist-i22>
5. Медіаграмотність: практичні навички. URL: <https://courses.prometheus.org.ua/courses/course->

[v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about?fbclid=IwAR1qvhyOJiuTLBOH3-zHFga_1TkgyI4zl90hRGq6bys7gRuFLYUEDmYUXfQ](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about?fbclid=IwAR1qvhyOJiuTLBOH3-zHFga_1TkgyI4zl90hRGq6bys7gRuFLYUEDmYUXfQ)

6. EdEra — студія онлайн-освіти. «Фактчек: Довіряй-перевіряй»

URL:<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about?fbclid=IwAR0QZrUBIVLPfoYMoGRRa3Yah-xq02tyhHBzKhJ2lXWhDALZrljJ0kRRz>

7. ВУМ – відкритий університет. URL:<https://vumonline.ua/courses/>

8. Дистанційна платформа навчання «Прометеус»
URL:<https://prometheus.org.ua>